

Список використаної літератури

1. Возняк М. С. Історія української літератури. У 2 книгах: навч. вид. – Вид. 2-ге, перероб. Кн. 1 / М. С. Возняк. – Львів : Світ, 1992. – 696 с.
2. Кралюк П. Мелетій Смотрицький і українське духовно-культурне відродження кінця XVI – на початку XVII ст./ П. Кралюк. – Острогож, 2007. – 208 с.
3. Українська педагогіка в персоналіях: У 2-х кн. Кн.1: навч. посібник / за ред. О. В. Сухомлинської. – К. : Либідь, 2005. – 624 с.
4. Хрестоматія з історії української літератури (давня) (для студентів спеціальності “Українська мова і література. Психологія”, “Українська мова і література. Англійська (новогрецька) мова”) / Упор. О. А. Росінська – Донецьк : ДІСО, 2006. – 669 с.

Наталія Ващенко

МЕЦЕНАТСЬКІ ВНЕСКИ ОЛЕКСАНДРА МИШУГИ У ЛЬВІВСЬКУ РЕМІСНИЧО-ТОРГОВУ БУРСУ

Визначний український артист і педагог Олександр Мишуга (1853-1922), чие ім'я золотими літерами вписано в історію української та світової культури, пройшов складний життєвий шлях від “бурсака” до всесвітньо відомої оперної зірки. Проте він ніколи не забував про свої витоки. Початок його нужденного сирітського життя, власні роки навчання в бурсі, а також уроджена душевна шляхетність покликали його допомагати студентам робітничих, і не лише робітничих професій.

Своє навчання маленький Олександрунь (так його брати називали в дитинстві) почав із Львівської Святоюрської бурси. Та в нього був сильний потяг до серйозної науки. Через два роки О. Мишуга покидає бурсу і вступає до гімназії. Потім він так згадував про ці роки: “Життя в гімназії, як і в бурсі Святоюрській, було дуже, дуже нужденним. Я дивуюся й сам нині, як міг його перенести і що в тій страшній нужді не загинув – то хіба чудо...” [1, с. 27].

Із четвертого класу гімназії О. Мишуга перейшов до учительської семінарії у Львові й закінчив її на відмінно та розпочав свою педагогічну діяльність у школі Святої Анни. Він згадував, що з великим запалом узявся за педагогічну роботу, і день і ніч тоді думав, як можна було б поліпшити долю простого люду. Вперше тоді замислився й над віковою періодизацією: в які роки й чому дітей можна навчати, щоб вони найкраще це сприймали і щоб навчання їм пішло на користь. Олександра Пилиповича пригнічували жахливі умови для дітей у школі: відсутність гігієни, погане харчування учнів. Він займався з ними спортом, ранковою гімнастикою, водив на прогулянки.

Заробітна плата в школі була мізерною (20 гульденів на місяць) і для того, щоб вижити й допомагати дітям, Олександр Пилипович давав ще приватні лекції, але й там платили копійки, та О. Мишуга свято вірив, що його сила волі дозволить йому добитися ліпшої долі: “Дуже мені допомогли в моїм житті студії з педагогіки, психології, логіки й естетики. Я любив самотність, давав волю моїм фантастичним думкам, а в грудях відчував якусь вулканічну силу любові до чогось, чого ще сам не міг вияснити й окреслити. Я дуже любив латину” [1, с. 29].

Пізніше, закінчивши студії у Варшаві й Римі, О. Мишуга починає допомагати тим, хто прагнув навчатися, але не мав грошей. Меценатська діяльність О. Мишуги не залишила байдужими тих, кому він допомагав. Так, викладач Львівської Ремісничо-торгової бурси Ярослав Стирянський писав про нього в 1922 році (стаття “Меценат робітничої молоді”): “Усіх пожертвувать, які О. Мишуга склав для бурси, не варто наводити. Вистачить лише згадати, що спочатку він надсилав суми, які досягали кількох сот крон, а пізніше перейшли в тисячі. Найбільшу суму – 25 000 крон – прислав О. Мишуга в 1912 році. За ці гроші бурса купила собі двоповерховий будинок. Одним із могутніх виховних засобів у суспільстві є життя великих людей. Життя Олександра Мишуги – це прекрасний приклад для нашого молодого покоління. Він зумів зійти з висот мистецтва до злободенних справ трудового життя, зумів подати руку меншому братові.

Хто менше за нього дбав про визнання й похвали? Коли хоча б частина тієї молоді зуміє понести в майбутню подиву гідний альтруїзм О. Мишуги, то його велика праця й пожертвування не були даремними [4, с. 76].

Найулюбленіший учень О. П. Мишуги, продовжувач його педагогічних традицій, професор Київської консерваторії М. В. Микиша з великою любов'ю і вдячністю писав про свого вчителя ("Сівач краси й добра"): "Навчаючись в Олександра Мишуги в Києві, а потім у Варшаві, я був його, так би мовити, секретарем – він доручав мені вести листування, висилати гроші тощо. Пам'ятаю, я носив на пошту від нього досить великі суми для Музичного товариства у Львові, українських гімназій, робітничих організацій. Давав він гроші також деяким українським студентам, які вчилися в різних університетах Європи. Славетного співака й патріота не покидала думка збудувати пансіонат на Придніпрянській Україні, де б виховувалася обдарована молодь. Благородному задуму великого педагога перешкодила перша світова війна.

Коли я сьогодні з перспективи часу дивлюся на Олександра Мишугу, то бачу, що він займає одне з найвидатніших місць в історії української культури. Його постать буде завжди світочем для артистів, митців і просто порядних людей" [2, с. 86-87].

Відомий історик українського театру, поет Степан Чарнецький тепло згадував О. Мишугу як людину з "великої літери" ("Дороге ім'я", 1939): "Картина була б неповна, якби не згадати про Мишугу як людину, громадянина та сина українського народу. У житті завжди був тихий, скромний, вразливий. В долі й недолі, на вершинах успіхів і слави чи в днях важких почував завжди себе сином поневоленого народу. Допомогавав матеріально Ставропігійській та Українській ремісничо-промисловій бурсам, Музичному товариству імені Лисенка, "Літературно-науковому віснику", київській "Раді", посилав гроші на погорільців рідного села, допоміг Івану Франку видати "Зів'яле листя". Після великої пожежі у рідному селі дав чималі гроші на його відродження. Добрим словом і досі згадують його жителі рідного містечка Витків. Вони дивувалися тоді, звідки в О. Мишуги стільки грошей, які великодушно той роздає бідним людям. Про нього склалися легенди. І хто годен вичислити ті дари, що їх довгі роки склав на різні народні цілі безіменний жертводавець?" [5, с. 115].

Останній значний спогад про видатного оперного співака й педагога О. П. Мишуги відзначала культурна громадськість України 7 червня 2003 р. у зв'язку з 150-річчям з дня його народження. У Постанові Верховної Ради України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №39, с. 352) відзначалося, що 20 червня 2003 р. виповнюється 150 років від дня народження О. П. Мишуги – видатного українського артиста, талановитого педагога, мецената і громадянина-патріота, ім'я якого увійшло до скарбниці світової культури [3].

Він був пропагандистом патріотизму, любові й добра, оберегом наших національних святинь, прикладом беззавітного служіння мистецтву й людям. Хочеться закінчити спогад про меценатську діяльність Олександра Пилиповича словами академіка, поета М. Т. Рильського: "Хто не шанує видатних людей свого народу, той сам не годен пошани". Спогади ці – ще один доказ любові до незабутнього нашого великого митця, мецената і патріота – О. Мишуги [1, с. 73].

Список використаної літератури

1. Видатний співак Олександр Мишуга: спогади / [ред. І. Деркач]. – Л. : Видавництво "Каменярь", 1964. – 120 с.
2. Микиша М. В. Письмо к ученику / ГТМИ имени А. Бахрушина, ф. № 442. – оп. 1. – Д. 1. – Л. 1-2.
3. Постанова Верховної Ради України у зв'язку зі святкуванням 150-річчя з дня народження О. П. Мишуги // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003. – №39. – С. 352.
4. Стирянський Я. Меценат робітничої молоді // Видатний співак Олександр Мишуга: спогади / [ред. І. Деркач]. – Л. : Видавництво "Каменярь", 1964. – С. 73-78.
5. Чарнецький С. Дороге ім'я / Степан Чарнецький // Олександр Мишуга – король тенорів / [авт. упоряд. М. Головащенко]. – К. : Музична Україна, 2004. – С. 114-128.